

---

# Výnimky z rytmického krátenia

---

...keď sa pravidlá porušujú...

Autorka: Mgr. Zuzana Vašková

---

*V slovenskom jazyku platí pravidlo o  
rytmickom krátení, v ktorom sa vraví, že ak  
sa v slove nachádza slabika, ktorá je dlhá,  
za ňou by mala nasledovať slabika krátka.*

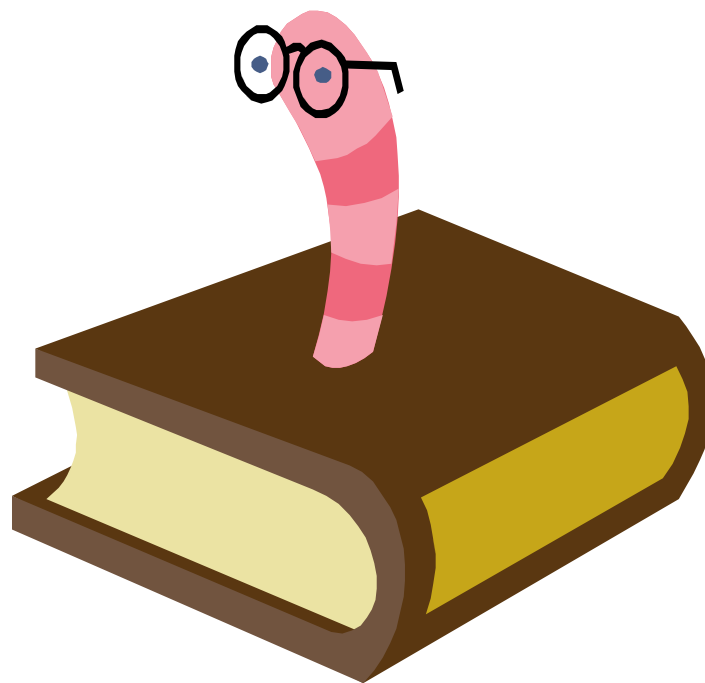
**Viete, že zo slovanských jazykov takýto rytmický  
zákon máme len my?**

„Hovorí sa, že pravidlá sa tvoria preto, aby sa porušovali.  
Tak je to teda aj s niektorými jazykovými pravidlami,  
ktoré majú svoje výnimky.“

---

# Výnimky z rytmického krátenia sa uplatňujú pri:

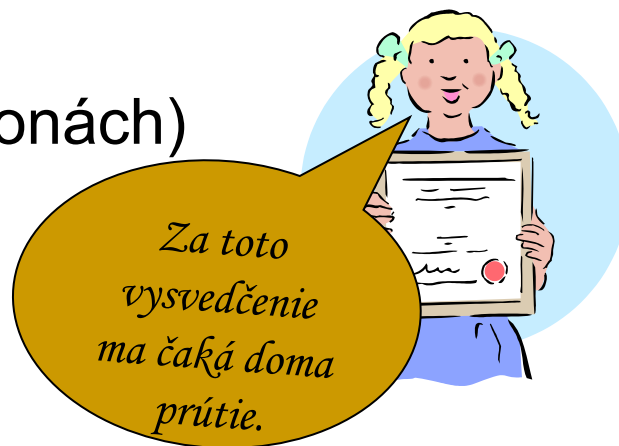
- podstatných menách
- prídavných menách
- zámenách
- číslovkách
- slovesách
- tvorení slov



# Podstatné mená

- **G pl. ulica:** *priadza – priadzí, vôňa – vôní*  
*žena: výhra – výhier, výzva – výziev*  
*dlaň: báseň – básní, horáreň – horárni*  
*mesto: cigánstvo – cigánstiev*
- **vzor vysvedčenie:** *prítmie, lístie, prútie, trnie, skálie, pokánie*

( vo všetkých pádových príponách )



# Prídavné mená

- **vzor páví:** *líščí, vtáčí, motýlí, kohútí, krokodíli, diviačí, škovránčí, netopierí, býčí*

( vo všetkých pádových príponách živočíšnych prídavných mien)

***Ale pozor!***

***stehlík - stehličí***

***kolibrík - kolibričí***



# Zámená

- **V tvaroch neurčitých zámen s časticami *nie-*, *bár-*, *bárs-*, *bohvie-*, *čertvie-*, *ktovie-*, *neviem-*:**

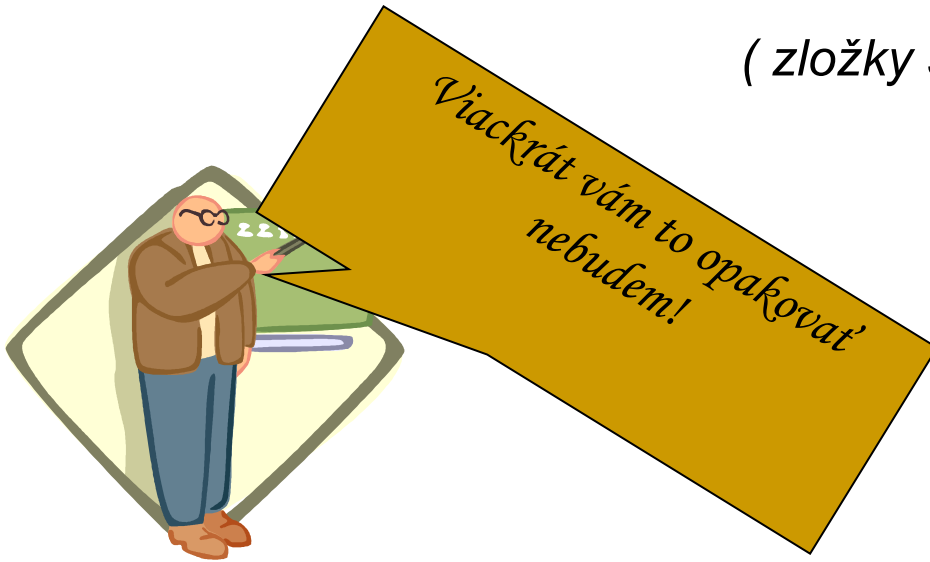
*niečí, bárčí, bárským, bohviečím, čertviekým, ktoviečím, neviemčia*



# Číslovky

- **V zložených násobných číslovkách a v zložených slověch:** *tisícnásobný, tisíckrát, viacrázový, štvrtýkrát, párkrát, viacmiestny, jedenást'triedny, šéftrener*

(zložky si ponechávajú pôvodnú dĺžku)



# Slovesá

- s tvarotvornými príponami:
  - ia (3. os. pl.) – *týčia, prúdia, vábia, bránia*
  - iac (prípona prechodníka) – *týciac, súdiac, prúdiac*
  - iaci (prípona prídavného mena) – *týčiaci, prúdiaci, chváliaci*
- končiace na -ievať – *trávievať, slávievať, blúdievať*
- vzor rozumieť – *zmúdriť, krásniť, zvažniť*



*Veľa čítam, lebo chcem  
zmúdriť.*



# Tvorenie slov

- **Slovotvorné predpony:**

**ná-**: *námietka, nátierka, nádielka*

**sú-**: *súčiastka*

**zá-**: *zásielka, zámienka, zálievka*



*Ak nemáte žiadnu námietku, dovolil som si doručiť Vám Vašu zásielku.*

# Aj výnimky majú svoje výnimky

- prípony -ár, -áreň sa po predchádzajúcej dlhej slabike skracujú: *mliekar, prevádzkar, mliekareň, prevádzkareň*

## ALE UMYVÁREŇ!

- V príponách -iar, iareň sa dvojhláska ia neskracuje: *prútiar, triediareň, múčiar, bieliareň*
- prípona činného prídavného prítomného -úci sa po predchádzajúcej dlhej slabike skracuje: *píšuci, hádžuci, striehnuci*
- prípony minulého činného prídavného -vší, -všia, -všie sa po predchádzajúcej dvojhláske ia neskracujú: *usmiavší, zasiavší, vylievší*



# Teraz si to precvič!

- **Doplň chýbajúcu samohlásku alebo dvojhlásku.**
- So zasiat\_m ozimín pokročili. Mliek\_r dopravoval mlieko v rann\_ch hodinách. Do mliek\_rní museli prísť zavčas. Nebo o mal\_chvíľu zatiahn\_ čierne mraky. Mlad\_ človek sa teš\_ jarnému kviet\_. Černič\_m obrasten\_ skál\_ sa zosypalo. Zrníčk\_máč\_ka si vrabce odnes\_ do svoj\_ch zásob\_rn\_. Zapratal cel\_st\_l kresliarsk\_mi potrebami. Lyžiarsk\_ terény tich\_čko očakávali pretek\_rov. Už viackr\_t prosili o pomoc. Skál\_ sa týč\_ nad vodou.

# A skontroluj!

- So zasiatím ozimín pokročili. Mliekar dopravoval mlieko v ranných hodinách. Do mliekarní museli prísť zavčas. Nebo o malú chvíľu zatiahnu čierne mraky. Mladý človek sa teší jarnému kvietiu. Černičím obrastené skálie sa zosypalo. Zrniečka máčika si vrabce odnesú do svojich zásobární. Zapratal celý stôl kresliarskymi potrebami. Lyžiarske terény tichučko očakávali pretekárov. Už viackrát prosili o pomoc. Skálie sa týči nad vodou.

# Použitá literatúra

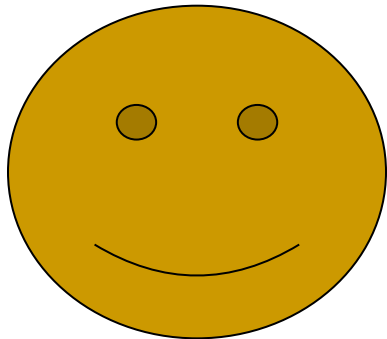
**Caltíkoví, M. – Tarábek, J.: Prehľad gramatiky a pravopisu slovenského jazyka s diktátmi a pravopisnými cvičeniami. Bratislava: Didaktis 2001. 168 s. ISBN 80-85456-74-5**

**Mistrík, J.: Moderná slovenčina. 3., prepracované vydanie. Bratislava: SPN 1983. 292 s. ISBN 80-08-01042-8**

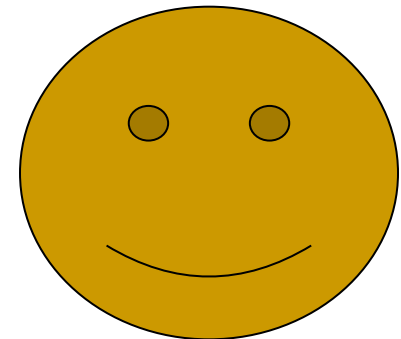
**Ripka, I. et al.: Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax. Bratislava: Cesty 2005. 672 s. ISBN 80-969159-1-6**

---

*Ďakujem za pozornosť.*



*Kontakt:*



*vaskova@zskuzmice.edu.sk*

---